

4 Вільчковський Е. С. Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання. Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні (1992-2002 рр.) : зб. наук. пр. Харків : ОВС, 2002. Ч. I. С. 301–310.

5 Лесгафт П. Ф. Приготовление учителей гимнастики в государствах Западной Европы. Собр. пед. соч. : в [5 т.]. М., 1953. Т. 4. С. 195–196.

Сергій САВЧЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ПОЛТАВЩИНІ (ПОЧАТОК ХХ СТ.)

У статті схарактеризовано діяльність закладів підготовки вчителів Полтавщини, особливості їхньої діяльності та заснування, охарактеризовано організацію навчального процесу. Акцентовано увагу на роль земств у діяльності даних закладів освіти. Важливою подією було створення на території України кінця ХІХ – початку ХХ століття нового типу освітнього закладу для підготовки вчителів народних шкіл – учительської семінарії, які відкривалися за підтримки земств. Так, 1865 року в кожному учбовому окрузі (крім Київського) «при одному із повітових училищ... на розсуд попечителя, ...до створення в майбутньому ...особливих учительських семінарій" були засновані педагогічні курси. Через рік їх чисельність зросла вдвічі. Земства, у свою чергу, спочатку вели підготовку педагогічних кадрів у духовних семінаріях за допомогою призначення спеціальних стипендій; вони ж виявилися й ініціаторами заснування учительських семінарій.

Учительські семінарії – це середні навчальні педагогічні заклади для підготовки вчителів народних початкових шкіл. Мали 3- і 4-річний курс навчання. Приймалися юнаки не молодше 16 років всіх станів і віросповідань після складання вступних іспитів за програмою двокласних початкових училищ. Для вступників відкривалися підготовчі класи. Утримувалися на державні та земські кошти. Викладалися: закон божий, російська і церковнослов'янська мови, арифметика, геометрія, російська і загальна історія та географія, природознавство, малювання, чистопописання, основи педагогіки, гімнастика, співи, музика, педагогічні практичні заняття, ручна праця. Практикувалися позакласні заняття. Викладачами працювали випускники університетів, учительських інститутів, гімназій. Після 1917 р. перетворенні на 3-річні педагогічні курси.

У Полтавській губернії діяло 4 учительські семінарії: Великосорочинська імені М.В. Гоголя (1904 р.), Лубенська (1911 р.), Прилуцька (1915 р.), Полтавська (1916 р.) [2].

Викладались такі предмети: Закон Божий, російська й церковно – слов'янська мови з теорією словесності й історією літератури, історія й географія, арифметика, геометрія, алгебра, фізика, природознавство, чистопописання, малювання, креслення, співи, ручна праця. Спеціальними предметами були: педагогіка, логіка, психологія, методика навчального викладання всіх предметів курсу [1, арк.15].

Навчалися студенти три роки. Майбутні вчителі опановували Закон Божий, російську мову, математику, історію, географію, природознавство, фізику, малювання, креслення, каліграфію, гімнастику. Вони також отримували хорошу педагогічну підготовку. Для них читалися курси психології, педагогіки, історії педагогіки, методики навчальних предметів, значна увага приділялася педагогічній практиці. З цією метою при учительському інституті була відкрита зразкова школа, де майбутні вчителі під керівництвом викладачів педагогіки набували педагогічного досвіду. До штату інституту входило 8 викладачів, священник і лікар. Усі вихованці проживали на приватних квартирах. Частина з них одержувала державну або земську стипендію. Було і платне навчання. На початку свого існування інститут не мав поділу на факультети, що надавало студентам багатoproфільну підготовку [3, с.186].

Історичні джерела про функціонування закладів з підготовки вчителів початкових класів на Полтавщині в кінці XIX – початку XX століть дає змогу стверджувати, що система професійно-педагогічної підготовки вчителя формувалися упродовж тривалого часу та структурувалася за етапами. Можна сміливо стверджувати, що Полтавщина завжди забезпечувала високу підготовку спеціалістів освітньої сфери, а у сучасних умовах примножує історичний досвід з метою забезпечення України високопрофесійними вчителями та викладачами.

Список використаних джерел

1. Дело Киевского учебного округа с сообщением о состоянии учительских институтов и семинарий КУО за 1916–1917 уч. г., 1916 р., 32 арк.
2. Освіта на Полтавщині в кінці XIX – на початку XX століття. URL: http://poltavahistory.inf.ua/history9_2u.html (дата звернення: 01.11.2021).
3. Чернов А. Полтавський Учительський Інститут. До 100-річчя відкриття навчального закладу. *Рідний край*. 2014. № 1 (30).

Олександр ТЕРЕЩУК

СУЧАСНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ПАСТИРСЬКОГО СЛУЖІННЯ

Постійний процес реформування системи освіти, який ми продовжуємо спостерігати в Україні, пошук нових моделей і методів навчання та виховання молоді свідчить про зміни, які відбуваються в різних галузях життєдіяльності суспільства і ці процеси потребують аналізу, адже деякі з них призводять до глобальних змін у свідомості людей.

Сьогодні ми можемо спостерігати в суспільстві певні процеси, що сприяють наростанню серед молоді споживацтва, прагнення швидкого збагачення, руйнування інституту сім'ї. Змінюється структури цінностей, орієнтирів та прикладів для наслідування, де на перше місце все частіше виступають сила, гроші, влада.

Сучасне суспільство розривається між постійними катаклізмами, кризовими ситуаціями в країні та глибинними протиріччями в основі яких, з одного боку величезне бажання збереження та консервації свого історичного коріння, автентичності, патріархальних канонів, а з іншого боку процеси глобалізації та невпинний рух науково-технічного прогресу, що змушує людство інтегруватись в нові соціальні групи приймаючи нові культурні норми, що можуть конфліктувати з вже прийнятими і діючими. Це призводить до неминучого розшарування суспільства, породжує невпевненість у майбутньому, соціальну жорстокість і агресивність, скептицизм тощо [2].

Проблема формування духовно-ціннісних орієнтацій молоді стає першочерговою на шляху до виходу суспільства з кризового стану. Цей процес є складним і довготривалим тому що в його основі лежать не прості причини і основний час переходу до стабільності займатиме період соціалізації дітей та молоді. На думку вчених вихід суспільства на шлях стійкого розвитку безпосередньо пов'язаний з людиною як цінністю, зі зміною типу особистості, з формуванням нових суб'єктивних якостей людини, нового рівня його духовності. Саме ця обставина і визначає напрямок прикладення зусиль вчених, спрямованих на пошук концепції формування такого типу особистості, фундаментом якої стала нова, сучасна система цінностей.

В своїх дослідженнях В.Тугаринов писав, що «вирішення проблеми цінностей, якщо воно хоче бути ефективним, а не формальним, має бути тісно пов'язане з